

Da Vinci -koodi puhuttaa yhä

Dan Brownin bestseller Da Vinci -koodi, jota aiemminkin on Kulmakiven sivuilla arvioitu, on herättänyt tavallista laajemman keskustelun. Teosta on myyty maailmalla jo yli 17 miljoonaa kappaletta ja Suomessakin huikeat 170 000 kappaletta. Kirjalla näyttää olevan taito kiinnostaa ja ärsyttää ihmisiä. Vaikka kyse on vain romaanista, monet alkavat kysellä, onko sen väittämässä totuuden siemen. Olisiko Jeesus sittenkin tavallinen ihminen? Olisiko kirkko aina pyrkinyt vaientamaan alkupe räisen, naisellisen jumalatar-uskonnon?

Hämmentävää kirjaa on kritisoitu tavallista tarkemmin. Niin kirjallisuuden arvioijat kuin historian tuntijatkin ovat astuneet esille. Siksi on mielenkiintoista kiinnittää hieman huomiota kirjasta syntyneeseen kansainväliseen keskusteluun.

Lähteiden ongelma

Yksi teoksen terävistä kriitikoista on Amerikassa toimiva katolinen pitkän linjan journalisti Sandra Miesel. Alan kirjallisuuden hyvin tunteva Miesel on ensinnäkin todennut, että pääosa Brownin kirjan ajatuksista ja materiaaleista on lainattu – usein lähes suoraan – kansanomaisista Graalin maljaa koskevista kirjoista. Aihe on ollut Amerikassa perin suosittu jo vuosikymmenten ajan. Eri kirjoittajat ovat esittäneet joko Jeesuksen oletetusta ehtoollismaljasta tai Magdalan Mariasta mitä mielikuvituksellisimpia väittämiä.

Miesel on poiminut esille useita yksityiskohtia, joissa Brown käyttää avoimesti ajatuksia esimerkiksi Baigentien, Leighin ja Lincolnin kohukirjasta Holy Blood, Holy Grail. Kyseiset lehtimiehet eivät ole kovinkaan määrätietoisia historian tutkijoita. Sen sijaan he ovat koonneet kirjansa lä-

hes mitä hyvänsä Graalin taruun liittyvää aineistoa.

Holy Blood -kirjasta tulevatkin lähes kaikki Da Vinci -koodin pääaiheet. Sieltä tulee ajatus Jeesuksen liitosta Magdalan Marian kanssa, ja sieltä tulevat kuvitelmat Siionin luostari -salaseurasta. Siellä Jeesuksen jälkeläisten historia liitetään Ranskaan, ja jopa Da Vinci -koodin kuuluisan intendentin Saunièren nimi on lainattu erään kirjassa esiintyvän ranskalaisen papin sukunimestä.

Eräs lainatuista esimerkeistä on mielikuvituksellinen ja kielen vastainen tapa käsitellä ranskankielistä nimitystä Sangreal. Keskiaikainen termi tarkoittaa juuri ”pyhää maljaa”, josta on puhe. Mutta väkellä mieli jakaa termin uudesta kohdasta ja saa tulokseksi: sang (veri) ja real (kuninkaallinen). Tämän nokkelan etymologian avulla perustellaan sitä, että ”pyhä malja” tarkoittaakin alun perin Jeesuksen jälkeläisiä eli Euroopassa jatkunutta pyhän veren perintöä. Ranskan merovingikuninkaat olivat Jeesuksen jälkeläisiä. Temppu sopii sadunomaiseen kertomukseen, mutta sillä ei ole tieteellistä tai historiallista arvoa.

Toiseksi Brown näyttää käyttävän runsaasti Margaret Starbirdin aikaisempia romaaneja samasta aiheesta. Niissä Magdalan Mariasta tehdään kristinuskon keskushenkilö. Kirjojen nimetkin osoittavat pyrkimyksen: The Goddess in the Gospels – Reclaiming the Sacred Feminine. Toisen romaanin alaotsikossa todetaan ykskantaan: Mary Magdalen and the Holy Grail. Brownin käyttämien lähteiden kohdalla ei siten tarvitse kulkea antiikkiin saakka. Ajatus Jeesuksen ja Magdalan Marian avioliitosta tulee amerikkalaisesta romaanikirjallisuudesta.

Virheellistä historiaa

Vaikka tekijä on siis viitannut faktatietoihin, kirjan juonen kannalta olennaiset seikat eivät liity millään tavalla historiaan. Kriitikot ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että teoksessa luotu illuusio historian tapahtumista tai yksityiskohdista on pelkästään fiktiivinen. Jos lukija vahingossa ottaa selitykset todesta, häntä huijataan koko rahan edestä.

Professori Margaret Mitchell muistuttaa kritiikissään lukijoita siitä, että romaanin mainostama ”pakanuus” ei ollut mikään liike antiikin ajan maailmassa. Rooman valtakunnassa ei siis ollut mitään yhtä ryhmää, joka edustaisi aurin-gon palvontaa, julistaisi uskonnon mysteeriluonnetta, puhuisi jumalattarista ja kutsuisi jäseniään rituaalisiin seksiorgioihin – vaikka romaanissa näin asia esitetäänkin.

Miesel täydentää kuvaa ja toteaa, että ristiretkeläisillä ei ollut mitään tekemistä keskiajan kirkkotaiteen tai kirkkoarkkitehtuurin kanssa. Romaanin keskeisiin väitteisiin kuuluu, että ”pakanatemppeleiden” tapaan goottilaiset katedraalit muistuttivat naisen sukupuolielimiä. Tämän väitetään heijastavan uskonnon feminiinisyyttä täydellisimmillään. Kirkkorakennus edustaisi tällöin jumalattaren ruumista. Ajatus on hersyttävä mielikuvituksessaan. Historiallisessa mielessä se kuitenkin tulee Picknettin ja Princen romaanista Templar Revelation. Teos pohtii Graalin maljaan liittyvää mystiikkaa erityisesti esoteerisen tiedon näkökulmasta. Brownin käyttämät ”historiateokset” ovat siten lähinnä teosofisia, eivät tieteellisiä.

Da Vinci -koodissa vedotaan lisäksi siihen, että erään vanhan gnostilaisen tekstin mukaan Magdalan Maria olisi Jeesuksen ”kumppani” aviopuolison merkityksessä. Kielen tutkijat ovat muis-

tuttaneet, että väite on mielikuvitusta, ei tiedettä. Todellisuudessa sana tarkoittaa työtoveruutta. Herkkäuskoisella lukijalla ei kuitenkaan yleensä ole mahdollisuutta tarkistaa tällaisia tietoja.

Suhtautuminen kristinuskoon muuttuu

Kirjasta käytävä keskustelu onkin mielenkiintoinen siksi, että se kertoo enemmän lukijoista kuin romaanista. Lukijoiden suhtautuminen Raamattuun ja kristinuskoon näyttää länsimaissa muuttuneen olennaisesti. Monet ovat valmiita hylkäämään Raamatun selkeän opetuksen kristinuskon lähtökohdista. He ovat samalla valmiita kuvittelemaan, että kirkko on kautta vuosisatojen huijannut ihmisiä ja salannut todellisen historian.

Olipa romaanin kirjoittajan oma näkemys kristinuskosta mikä tahansa, hänen kirjansa edustaa varsin vihamielistä suhtautumista uskon perinteisiin käsityksiin. Myös kirkko, etenkin tässä tapauksessa katolinen kirkko, asetetaan kirjassa huonoon valoon. Näin ollen teos itsessään on kristinuskon vastainen kirja. Lukija ei voi välttyä tällaiselta vaikutelmalta.

Da Vinci -koodin herättämän keskustelun keskellä seurakunnan työntekijöiden ja muidenkin kristittyjen on syytä muistuttaa, että Raamatun todellinen historia ja sanoma ovat paljon mielenkiintoisempia kuin romaanien mielikuvitusmaailma. Jeesuksen opetus vastaa ihmiskunnan suurimpiin ja vaikeimpiin kysymyksiin. Hänen seurassaan ymmärrämme, miksi ihmiskunta on pahuuden riivaama ja miksi elämä on usein niin vaikeata. Laaja analyysi Da Vinci -koodin suhteesta todelliseen historiaan löytyy STI:n kotisivulta, osoitteesta www.teolin.fi.

Timo Eskola

